

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies is a double-blind peer-reviewed, open-access journal published to reach excellence on the scope. It considers scholarly, research-based articles on all aspects of economics, finance and accounting. As an international congress aimed at facilitating the global exchange of education theory, contributions from different educational systems and cultures are encouraged. It aims to provide a forum for all researchers, educators, educational policy-makers and planners to exchange invaluable ideas and resources.

Ichki Va Tashqi Auditning Mohiyati, Ahamiyati Va Farqlari

Turumova Dildora Abdumannonovna

Jizzax politexnika instituti "Iqtisodiyot va menejment" kafedrası o'qituvchisi

Isoqjonova Guli SHavkat qizi

Jizzax politexnika instituti "Kibersport" fakulteti talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada ichki va tashqi auditning nazariy asoslari, ularning asosiy vazifalari, tashkilotni boshqarishdagi roli va ular o'rtasidagi asosiy farqlar batafsil ko'rib chiqilgan. Auditorlik faoliyati tashkilotlar faoliyatining ishonchli va samarali bo'lishini ta'minlashi mumkin. Nazariy tahlil asosida ushbu maqola ichki va tashqi auditning o'ziga xos xususiyatlarini aniqlashga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Ichki audit, tashqi audit, nazorat, moliyaviy hisobot, tashkilotni boshqarish.

Audit - tashkilotlar faoliyatini baholash va nazorat qilish jarayonidir. Bu jarayon ichki va tashqi audit kabi ikkita asosiy yo'nalishga bo'linadi. Har ikkala auditorlik turi ham tashkilotning moliyaviy holatini, ichki nazorat tizimini va operatsion samaradorligini baholashga qaratilgan, ammo ularning maqsadlari, metodologiyasi va natijalari bir-biridan farqlanadi.

Bugungi raqobat bozorida tashkilotlarning moliyaviy ma'lumotlari va operatsion jarayonlarining ishonchligini ta'minlash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Audit tizimi orqali tashkilotlar o'zlarining ichki jarayonlarini nazorat qiladilar va moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlarga muvofiqligini tasdiqlaydilar. Ushbu jarayonlarda ichki va tashqi audit muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqola auditning ushbu ikki turini batafsil o'rganish va ularning o'ziga xos xususiyatlarini aniqlashga qaratilgan.

Ilmiy tadqiqotlar ichki va tashqi auditni tashkilotning barqarorligi va ishonchligini ta'minlashning asosiy vositasi sifatida tan oladi. Ichki auditning asosiy maqsadi tashkilotning ichki jarayonlarini baholash va takomillashtirishdan iborat bo'lsa, tashqi audit tashkilot faoliyatini mustaqil tekshirish orqali manfaatdor tomonlarga xolis ma'lumot berishga qaratilgan. Ikki turdagi auditning rollari va ularning majburiyatlari o'rtasidagi farq aniq bo'lsa-da, ular har qanday tarzda bir-birlarini ancha yaxshilangan samaradorlik uchun to'ldiradilar.

Ichki audit - bu tashkilotning ichki jarayonlari va operatsion faoliyati ustidan nazoratni ta'minlash uchun yaratilgan alohida bo'lim hisoblanadi.

Ichki auditning vazifalari tashkilot faoliyatini yaxshilash, ichki nazorat tizimlarini baholashdan iborat.

Ichki audit - bu tashkilot ichidagi mustaqil baholash jarayonidir. Ichki auditorlar tashkilotning

ichki tizimlarini, protseduralarini va nazorat mexanizmlarini tahlil qiladi. Ularning asosiy maqsadi tashkilotning ichki nazorat tizimini yaxshilash, risklarni aniqlash va boshqarishdir.

Ichki auditning ahamiyati:

1. **Nazoratni kuchaytirish:** Ichki audit tashkilotda mavjud bo'lgan nazorat mexanizmlarini tahlil qilib, ularning samaradorligini oshirishga yordam beradi.
2. **Risklarni boshqarish:** Ichki auditorlar potentsial xavflarni aniqlab, ularni kamaytirish uchun tavsiyalar beradilar.
3. **Resurslardan samarali foydalanish:** Tashkilotning resurslari qanday ishlatilayotganini baholab, ularni yanada samarali foydalanishga yo'naltiradi.
4. **Strategik rejalashtirish:** Ichki audit natijalari asosida strategik rejalashtirish jarayonlariga hissa qo'shadi.

Tashqi audit esa mustaqil auditorlik firmalari yoki professional mutaxassislar tomonidan o'tkaziladi. Tashqi auditorlar moliyaviy hisobotlarni tekshiradilar va ularning haqqoniyligini tasdiqlaydilar. Ular ko'pincha davlat organlari yoki boshqa tashqi manfaatdor tomonlar uchun hisobot beradilar.

Tashqi audit ahamiyati:

1. **Moliyaviy hisobotlarning haqqoniyligi:** Tashqi audit moliyaviy hisobotlarda ko'rsatilgan ma'lumotlarning to'g'riligini tasdiqlaydi.
2. **Ijtimoiy ishonchni oshirish:** Tashqi auditorlik tashkilotlarga jamoatchilik ishonchini oshirishda muhim rol o'ynaydi.
3. **Qonunlarga rioya etishni ta'minlash:** Tashqi auditorlar kompaniya faoliyatining qonunlarga muvofiqligini tekshiradilar.
4. **Tashkilotning obro'si:** Yaxshi o'tkazilgan tashqi audit tashkilotning obro'siga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Ichki va tashqi audit har biri o'ziga xos vazifalarini bajaruvchi muhim jarayonlardir. Ularning har ikkalasi tashkilot faoliyatining shaffofligini ta'minlashga xizmat qiladi, ammo ular turli maqsadlarda ishlatiladi hamda farqli yondoshuvlarga ega bo'ladi. Tashkilot muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun ichki va tashqi auditi birgalikda amalga oshirilishi zarurdir, chunki bu nafaqat moliya holatini yaxshilaydi, balki umumjahon standartlariga mos keladigan muvaffaqiyatli biznes modelini yaratishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Турумova, Д. (2022). Банк назоратида ички ва ташқи аудит ўтказишнинг аҳамияти. *Science and Education*, 3(12), 1013-1022.
2. Турумova, Д. (2022). Банк кредитлари аудитини такомиллаштириш масалалари. *Science and Education*, 3(10), 640-645.
3. Abdumannonovna, T. D. (2023). WAYS OF DEVELOPING THE INTERNAL AUDIT SERVICE IN BUSINESS ENTITIES. *JOURNAL OF EDUCATION, ETHICS AND VALUE*, 2(8), 37-40.
4. Turumova, D. A., & o'g'li Tolibboyev, Q. G. (2023). AUDITORLIK FAOLIYATIDA TANLAB TEKSHIRISHNING MOHIYATI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(6), 234-240.
5. Turumova, D. A. (2023). O 'ZBEKISTONDA ICHKI NAZORAT TIZIMI–AUDITORLIK TEKSHIRUVI JARAYONINING ASOSIY ELEMENTI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(4), 608-612.

6. Abdumannonovna, T. D. (2023). AUDITORLIK TEKSHIRUVIDA MUHIMLIK DARAJASI. *SCIENTIFIC ASPECTS AND TRENDS IN THE FIELD OF SCIENTIFIC RESEARCH*, 2(14), 60-62.
7. Abdumannonovna, T. D. (2023). AUDITING MOLIYAVIY BOZOR UCHUN ZARURLIGI. *INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM*, 3(34), 290-294.
8. Abdumannonovna, T. D. (2023). AUDITORLIK TEKSHIRUVINI REJALASHTIRISH. *INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION*, 2(22), 243-248.
9. Abdumannonovna, T. D. (2024). IMPORTANCE AND ROLE OF INTERNAL AUDIT IN ENTERPRISES. *JOURNAL OF EDUCATION, ETHICS AND VALUE*, 3(1), 6-9.
10. Abdumannonovna, T. D. (2024). DEVELOPMENT AND USEFUL ASPECTS OF AUDITING ACTIVITY IN UZBEKISTAN. *JOURNAL OF EDUCATION, ETHICS AND VALUE*, 3(1), 15-18.
11. Abdumannonovna, T. D., & Abdurasul, A. D. (2024). FORMATION OF STATE FINANCE AND AUDIT ACTIVITY IN THE EARLY PERIODS IN UZBEKISTAN. *JOURNAL OF EDUCATION, ETHICS AND VALUE*, 3(1), 34-37.
12. Abdumannonovna, T. D., & Sherzod, K. S. (2024). SIGNIFICANCE AND ROLE OF INTERNATIONAL AUDITING STANDARDS. *JOURNAL OF EDUCATION, ETHICS AND VALUE*, 3(1), 57-60.
13. Abdumannonovna, T. D. (2024). FRAUD DETECTION IN AN AUDIT. *JOURNAL OF EDUCATION, ETHICS AND VALUE*, 3(1), 136-140.
14. Abdumannonovna, T. D. (2023). AUDITORLIK DALILLARINING AUDITORLIK TEKSHIRUVIDA DOLZARBLIGI. In " *ONLINE-CONFERENCES*" PLATFORM (Vol. 1, pp. 469-473).
15. Abdumannonovna, T. D. (2023). AUDITORLIK TEKSHIRUVINI REJALASHTIRISHNING AFZALLIGI. In " *ONLINE-CONFERENCES*" PLATFORM (Vol. 1, pp. 474-478).
16. Abdumannonovna, T. D. (2023). AUDITORLIK TEKSHIRUVIDA EKSPERT ISHLARIDAN FOYDALANISHNING MUHIM JIHATLARI. In " *ONLINE-CONFERENCES*" PLATFORM (Vol. 1, pp. 483-487).
17. Abdumannonovna, T. D. (2023). AUDITORLIK XULOSASIDA ASOS BOLUVCHI MALUMOTLAR-AUDITORLIK DALILLARI. In " *ONLINE-CONFERENCES*" PLATFORM (Vol. 1, pp. 494-498).